

**התפתחות הצומח העשבוני והשיחי במרעה טבעי בגליל לאחר טיפולים חד-פעמיים בשריפה,
ריסוס ודישון בזרחן (98-0155-596)**

חוקר אחראי: זלמן הנקין, מו"פ צפון

רקע:

בשטחים רבים בגליל בהם הושמד החורש הטבעי השתלטו שיחים של סירה קוצנית וקידה שעירה, המכסים לעיתים אחוז ניכר מן השטח. חלק משטחים אלו גודרו ומשמישים כיום כמרעה לבקר או צאן. בגלל אחוז הכיסוי הגבוה של השיחים, אין אפשרות לצומח העשבוני להתחדש ולהתפתח, והוא מוגבל לאותם כיסי קרקע החשופים מן הצומח השיחי. משום ששיחי הסירה הקוצנית והקידה השעירה כמעט ואינם נאכלים ע"י הבקר והיבול של הצומח העשבוני בשטחים אלו הוא דל, כושר הייצור של המרעה בשטחי החורש הטבעי נמוך, תרומתם להזנת העדרים קטנה ולכן גם רווחיותם של העדרים באזורים אלו מוגבלת.

היעד אותו אמורה להשיג התוכנית:

לבדוק האם ע"י העשרה משמעותית של הקרקע בזרחן, אשר מעודד התפתחות צומח עשבוני, בשילוב עם הדברת השיחים ע"י שריפה וריסוס ורעייה של בקר, ניתן להפוך את המאזן בין סירה קוצנית וקידה שעירה לזה של צומח העשבוני יציב לטווח ארוך.

מועד התחלת התכנית ומועד סיום:

השלב הנוכחי של התוכנית החל בינואר 1998 והוא ימשך עד לדצמבר 2000.

שלב המו"פ:

התכנית היא רב-שנתית ונמצאת בשלב המחקר. התוצאות שהושגו בשלב הקודם של התוכנית מאפשרות לעבור לשלב הפיתוח.

תאור הפעולות שבוצעו:

בוצעו שני ניסויים מבוקרים בחלקות של 10 X 10 מ' ו- 5 X 5 מ' עם טיפולי דישון בזרחן וריסוס בהרביציד, עם וללא שריפה. בשטח הנתון לרעייה עונתית של בקר נבדק מהלך ההתפשטות וההתבססות של שיחי סירה קוצנית וקידה השעירה. המדידות המבוצעות כוללות: סקר כיסוי של המרכיבים השונים בשטח, יבול והרכב הצומח העשבוני, בדיקות כימיות של הצומח, בדיקת ריכוז הזרחן הקליט בקרקע, בדיקה דנדרוכרונולוגית של שיחי סירה קוצנית (גיל) וניתוח צילומי שיחים בעזרת מערכת ה-G.I.S.

תוצאות והתקדמות המקצועית שהושגה:

נמצא כי גם בשנה העשירית לאחר מתן הטיפולים יכול הצומח העשבוני היה עדיין גבוה יחסית, שעור הכיסוי של הקטניות היה גם כן גבוה בטיפולי הדישון בזרחן וקצב התחדשות השיחים לאחר השריפה הואט הן כתוצאה מן הריסוס והן כתוצאה מדישון בזרחן. שילוב של שריפה, דישון בזרחן וריסוס בהרביציד שנתיים לאחר השריפה נמצא כטיפול המועדף בשטחים אלו.

התרומה הצפויה:

הפיכת שטחי החורש, הגריגה והבתה ליער פארק פתוח עם כר עשבוני יאפשר ניהול תקין של שטחים אלו, ניצולם כמרעה בעל ערך לבקר ועיזים וכשטחים לנופש ותיירות.

בעיות שיש לתת להם פתרון בהמשך:

יש להמשיך במעקב אחר תהליך התחדשות השיחים במעבר מחברת צומח שבשליטת סירה קוצנית לזו שבשליטה של קידה שעירה. הוא יאפשר להבין טוב יותר את גורמי התחרות בין השיחים והצומח העשבוני (משק המים ונוטריאנטים).